

ÚSPECH

S ↑ TY

NEZIŠTNÉ
RADY,
AKO
DOSIAHNUŤ
TO, PO ČOM
TÚŽITE

SILVIA LANGERMANN

IKAR

ÚSPECH

Text © 2021 by Silvia Langermann
Graphic design © LAYOUT, s. r. o., Bratislava
Slovak edition © 2021 by IKAR, a.s.

Všetky práva sú vyhradené. Nijaká časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovať, ukladať do informačných systémov ani prenášať akýmkoľvek spôsobom v žiadnej podobe – elektronicky, mechanicky, fotokopírovaním, nahrávaním alebo inak – bez predchádzajúceho písomného súhlasu vlastníka autorských práv.

ÚSPECH

SILVIA LANGERMANN

IKAR

OBSAH

1. Nastav si svoju myseľ na úspech	9
Čo v skutočnosti predstavuje pojem úspech	9
Na čo zameriaš svoju pozornosť, to sa stane	16
Mať správny postoj je základom	20
Pozitívna psychológia	23
Ako byť úspešný	27
2. Čo si dokážeme vysnívať, dokážeme aj urobiť	43
Snívanie a čo na to naše okolie?	43
Ako sa vyvíja schopnosť snívať počas nášho života	47
Obdobie do 7. roku života	50
Obdobie od 7. – 14. roku života	53
Obdobie od 14. – 21. roku života	55
Rovnica Langermann	56
Obdobie od 21. – 28. roku života	58
Ďalšie obdobia	60
Ako si vytvoriť skvelý cieľ a naplniť ho	64
Povzbudíme svoje snívanie – metóda Walt Disney	69
3. Úspech a zodpovednosť	77
Naše hodnoty – naša istota	77
Ako zistíme, čo sú naše hodnoty	79
Komerčné hodnoty	84
Jednotlivé kroky, ako odhaliť naše skutočné hodnoty	87
Základné dimenzie hodnôt	90
Hodnoty ostatných okolo nás	92
Model: 7 úrovní vedomia	94
Čo je zodpovednosť?	96

Učenie sa zodpovednosti	97
Zodpovedné schopnosti	103
Zodpovedné zvyky	106
4. Ako vzťahy ovplyvňujú náš úspech	119
Transformačný dialóg	120
Karpmanova dráma	127
S kým sa stretávaš, tým sa aj staneš	132
5. Dôveruj si a stane sa zázrak	139
Sebavedomie	139
Sebavedomie a ciele	140
Chyby?! Či len informácia na ceste osobného rastu?	143
Cesta hrdinu	147
Koučingová metóda	149
Hrdinami sme my!	150
Iba si ver a stopni sa!	152
6. Manipulácia	159
Čo je manipulácia?	159
Ako odhaliť manipulátora?	164
Ako sa brániť voči manipulácii	194
Konkrétne techniky, ako sa dokážeme ubrániť manipulácii ..	197
7. Výhovorky	203
Čo sú výhovorky a odkiaľ ich máme?	203
Najčastejšie výhovorky	207
8. Keď sa dostaví úspech	229
Dosiahnutie cieľa je iba začiatok úspechu	229
Jednotlivé etapy úspechu	232

Cesta k úspechu	233
Sabotéri – emócie	233
Analýzy a techniky na dosiahnutie úspechu	236
Uvedomenie si úspechu a užívanie si úspechu	247
Udržanie si úspechu	248
Dovoľme si robiť chyby!	249
Poznámky	253

1. NASTAV SI SVOJU MYSEL' NA ÚSPECH

„Kto sa naháňa za peniazmi, nikdy ich nedohoní.

Robte svoju prácu lepšie než sused.

Peniaze za vami príbehnú samy.“

Tomáš Baťa

Čo v skutočnosti predstavuje pojem úspech

„Nie je dôležité, čo si dokázal v škole, ale to, čo dokážeš v živote.“

Albert Einstein

Ak povieme „úspešný človek“, väčšinou si pod týmto slovným spojením predstavíme niekoho, kto má veľa peňazí, veľký dom, drahé autá, vysoké postavenie v práci či vyšportovanú postavu. Zabúdame však na dve veci. Prvou je, ako sa k bohatstvu tento človek dostal, a druhou, možno ešte dôležitejšou, ako sa vlastne tento človek cíti?

Nie je ojedinelé, že mnohí z obdivovaných, zdanlivo úspešných ľudí často ani pri svojom vysokom postavení a obrovskom majetku nie sú šťastní. Respektíve majú rovnakú šancu byť šťastnými ako tie osoby, ktoré nemajú luxusné autá ani postavenie. Bohatstvo nie je meradlo úspechu! Mnohokrát sa cítime ako neúspešní hlavne z dôvodu, že nevieme definovať úspech ako taký. Netušíme, aký je rozdiel medzi úspešným a neúspešným. A možno ešte väčším problémom je, že polarizujeme. Buď sme, alebo nie sme úspešní, nič medzi tým. Táto polarizácia je sama o sebe stresujúca. Počas našej praxe kouča

a psychológa sme sa hádam stokrát stretli s tým, že polarizácia, máme alebo nemáme, vytvorila samotný problém.

Chceme vlastniť úplne všetko a na sto percent, lebo inak nemáme nič. Buď máme vysokú školu, alebo nemáme vysokú školu. A nemať vysokú školu znamená, že ju nemáme, aj keď som dokončili iba základnú školu, alebo keď som dokončili päť rokov na vysokej škole, avšak sme sa vykašľali na štátnice. Ide nám o titul, vzdelanie, vedomosti? Ak niečo nie je na sto percent, tak to je vlastne nič, zlyhanie. Buď vieme, alebo nevieme šoférovať. Nič medzi tým. Žiadne celkom sa zlepšujem, som slabšia v meste, ale diaľnica je okej. Veľmi rýchlo a bez ďalšieho uváženia nalepíme nálepku, buď je, alebo nie je. Hotovo.

Rovnako to funguje s úspechom. Máme tendenciu veľmi rýchlo súdiť.

Buď sme, alebo nie sme úspešní. A často v tomto prípade nie sú hodnotiacimi normami objektívne fakty. Práve naopak, je to závisť ostatných alebo náš perfekcionizmus, ktorý tu vlastne hodnotíme, a nie reálny úspech. Možno, ak by sme vedeli byť objektívnejší, tak by sme si vedeli uvedomiť aj náš úspech.

Čo sme chceli dosiahnuť? Čo sme dosiahli? Čo je kritérium úspechu v tejto profesii? Čo je vlastne podstata nášho života? Kam sa dá dostať v tomto odbore?

Nie každá profesia má Oscarov alebo zlaté medaily, a napriek tomu v nich môžeme uspieť.

Ak budeme polarizovať, jednak vytvárame obrovský nátlak na našu psychiku, a takisto si neuvedomujeme, že medzi úspechom a neúspechom sa kľukatí veľmi dlhá cesta, na ktorej môžeme byť v danom momente úspešní, hoci ešte nie sme na jej konci.

Čo to vlastne znamená?

Predstavme si, že sa chceme stať skvelým lekárom, zachraňovať deti v Afrike a mať pritom manželku a tri deti. To je náš

sen. Najprv ideme na strednú, potom na vysokú školu, získavame a nadobúdame postupne prax. Čiže neustále sa na svojej ceste hýbeme. Neznamená to, že na strednej škole sme neboli úspešní. Dokonca ani keď sme dostali zlú známku alebo keď nás nevybrali do futbalového tímu, to neznamenal, že sme zlyhali. Znamenalo to len toľko, že úspech zažívame aj na ceste za veľkým cieľom a nie každý deň máme stopercentné výsledky. Možno niektoré súvisia s dosahovaným cieľom a možno niektoré vôbec nie. Ak niekoho neprijmú prvýkrát na vysokú školu, pokladá sa za neúspešného? Vôbec nie! Rozhodujúce je, ako sa k tomu postavíme po malom alebo väčšom páde.

Či budeme sedieť a ľutovať sa, obviňovať celý svet, či sa vzdáme, alebo si z toho zoberieme ponaučenie a posilnenie sa pohneme ďalej. Mnoho lekárov, moderátorov, hercov sa nedostalo na prvýkrát na svoju vysnívanú školu a niektorí ani na druhýkrát, ale táto informácia je asi taká dôležitá ako naša známka z literatúry v šiestom ročníku na základnej škole.

Ak sa pozrieme späť do našich školských lavíc, známky nijakým spôsobom nie sú smerodajné v neskoršom úspechu v živote. Oveľa dôležitejšie je veriť si, poznať sa a mať podporu.

Úspech je premenlivý. Mení sa jeho náplň tak, ako sa menia naše priority a potreby. Môžeme mať tendenciu myslieť si, že keď niekto robí na prvý pohľad nie práve lukratívnu prácu, tak je neúspešný. To je však obrovský omyl, jednak môže byť jednoduchšia práca nápomocná na ceste pri dosahovaní cieľa, a jednak môže mať človek túto prácu veľmi rád.

Asi pred piatimi rokmi sme pracovali s klientom, ktorý hovoril o tom, že nechcel byť ako ostatní členovia v predstavenstve, ktorí stratili kontakt s realitou, a preto každý týždeň v piatok a sobotu pracoval ako pokladník, ako brigádnik. Nemal žiadne výnimky. Oblek a kravaty nie sú znakom úspechu

a rovnako ani montérky nie sú znakom neúspechu! Práve presvedčenie o tom, že len manažérska alebo riadiaca funkcia môže vytvárať úspech a šťastie, vedie u mnohých z nás k nešťastiu.

Vo veľkej väčšine prípadov manažérska alebo riadiaca funkcia vytvára zodpovednosť aj za seba a za ostatných. A často práve táto zodpovednosť spôsobuje, že sme viac v práci, než je zdravé. Stresujeme sa a akoby bežíme za vlakom, ktorý nevieme dohoniť, lebo stále je možnosť dokázať viac.

Stokrát sme videli povýšenie osoby z rádového zamestnanca na manažéra a iba jedenkrát sme boli svedkom odmietnutia tejto funkcie. Osoba, ktorá to odmietla, nemala lepšiu ponuku inde, ona len chcela robiť tú istú prácu ako doteraz a nechcela byť na manažérskej pozícii. Nie pre nevýhodnú ponuku, ale preto, lebo mala jasno v tom, kto je, čo je pre ňu úspech, a mala dostatočné sebavedomie to povedať.

Zavolali nás do spoločnosti, kde sme boli dlhé roky ako konzultanti, a vtedy pani riaditeľka povedala, že pracuje dvanásť rokov na tejto pozícii a napriek tomu nevie, čo robiť. Manažérka od nich odchádza preč a potrebujú novú. Majú veľmi šikovnú tím líderku, ktorú oslovili s ponukou vrátane zvýšenia platu o tridsať percent. Dostala by služobné auto a prakticky by postúpila ďalej na oddelení, ktoré dokonale pozná.

Tím líderka si vyžiadala čas na premyslenie a neskôr ponuku odmietla s tým, že si to váži, ale radšej by zostala na svojom pôvodnom mieste.

V spoločnosti sa okamžite rozšírili klebety, že:

Určite je tehotná a pôjde na materskú.

Určite ide ku konkurencii.

Určite chce viac peňazí.

A podobne.

Keď sme sa s tím líderkou rozprávali, povedala, že je spokojná doma aj v práci a myslí si, že väčšia zodpovednosť by pre ňu mohla byť stresujúca a tomu sa chce vyhnúť. Ak by bola v strese alebo by nevedela pracovať so zodpovednosťou tak, ako by chcela, mohol by sa jej spokojný svet rozpadnúť a jej pokoj sa predsa nedá nahradiť peniazmi alebo autom. Samozrejme, nevylúčila, že by sa to mohlo časom meniť.

Pri úspechu ide o vnútorný pocit, naplnenie a zároveň uvedomovanie si, že to, čo robíme, je pre nás dobré, dáva nám to zmysel a teší nás to. Úspech si veľmi často mylíme s našou pozíciou v organizačnej štruktúre či sumou, ktorú máme na účte. V skutočnosti je to o niečom úplne inom. Ide o vnútorný pocit dosiahnutia vytúženého cieľa, o radosť zo života a pokoj.

Keď sme začali pracovať s jedným naším klientom, často bolo jeho prvotným cieľom zarobiť istú sumu. Avšak po čase, keď sa mu to podarilo, chcel zarobiť viac a potom ešte viac. Pamätáme si na učiteľa fyziky, ktorý mal 54 rokov a plat 800 €. Prvýkrát, keď nás vyhľadal, plánoval rozbehnúť vlastné podnikanie. Jeho hlavným cieľom bolo zarábať aspoň 800 € mesačne, tak ako to mal v školstve. Keď sa mu to podarilo, potom chcel zarábať 1000 €, neskôr 2000 € a nakoniec 10 000 €. Za celé tri roky sa jeho mesačný zárobok 10 000 € znásobil. Rástol závratnou rýchlosťou a zrazu sa naša úloha kouča úplne zmenila. Našou úlohou nebolo podporovať ho v raste, ale podporiť ho v uvedomení si úspechu. Spomaliť ho a nájsť jeho hodnotu, zmysel, pocit naplnenosti. Inak by to nemalo význam. Uháňal by sa viac a viac a dokonca by možno s chamtivosťou rástla i jeho nespokojnosť. Toto by sa nedalo pokladať za úspech.

Tento scenár vidíme u politikov alebo podnikateľov, ktorých prvotná myšlienka je často dobrá a čistá, ale spolu s peniazmi

rastie ich chamtivosť a túžba po moci až dovtedy, kým nezničia seba alebo svet okolo seba.

Ak si niekto neuvedomuje svoje úspechy, v podstate sú mu na nič. Neurobia ho šťastnejším ani spokojnejším. Stane sa z neho robot, ktorý zarába a zarába, ale to predsa nie je úspech.

Je veľmi dôležité, aby sme poznali svoju cestu a rovnako aj svoje ciele. Kam chceme ísť. Hlavne preto, aby sme si uvedomili, že keď tam dorazíme, tak sme na mieste. Zatiaľ čo bude úspechom pre niekoho dobre sa vydať, pre iného bude zase podstatné zarábať veľa peňazí alebo dobre vyze-rať. Zatiaľ čo bude pre niekoho úspech dostať sa v športe do kvalifikácie, pre iného to bude vyhrať majstrovstvá sveta. Musíme si uvedomiť, že úspech je čisto osobná záležitosť. Pre každého je to niečo iné. Pre niekoho, kto nikdy nebehal, je úspech zabehnúť jeden kilometer a pre niekoho iného je úspech zabehnúť maratón pod tri a pol hodiny. Kto z nich je teda úspešnejší? My netušíme! Pretože každý z nich je veľmi úspešný, ak to tak cíti! To, že bude spoločensky obdivovanejši a na prvý pohľad úspešnejší ten, kto zabehne maratón, je možné, ale to, že by bol úspešnejší alebo mal lepší pocit ako ten, ktorý zvládne svoj prvý kilometer bez prestávky, už nemusí byť pravda.

Úspech je stav mysle, stav vnútorného prežívania a pocitu pohody. Je to schopnosť pociťovať radosť a potešenie z vynaloženého úsilia. Prejavom úspechu je spokojnosť a sebarealizácia.

Niektó, kto má skvelý plat, sa nemusí cítiť úspešným, avšak iný s rovnakým platom sa môže cítiť veľmi úspešným. Niektó chce mať tri deti, niektó deti nepotrebuje. Niektó miluje veľkomo-sto, pre iného je úspech odšťahovať sa na lazy.

Nikdy to nebýva rovnaké. A to je na tom to čarovné. Neexistuje predpísaný zoznam vecí, ktoré by sme mali splniť na to, aby sme sa stali úspešnými, nevieme to jednoducho definovať.

Čo by mohlo byť kritériom vášho úspechu? Aké základné atribúty potrebujete naplniť, aby ste sa nazvali úspešnými alebo aby ste sa cítili úspešnými?

V jednotlivých odvetviach sú určité kritéria úspechu, ako napríklad pri športovcoch, keď športovec získa medailu, alebo v herectve, keď herec získa ocenenie publika za skvelú úlohu vo filme. To však nemusí znamenať, že bude zažívať pocit úspechu. Ak sa pokúšame naplniť všeobecné očakávania, ako napríklad zarobiť peniaze, získať titul alebo majetok, taktiež nám to nemusí priniesť pocit úspechu. Úspech nesúvisí, ako si to mnohí ľudia myslia, s výškou bankového konta, množstvom funkcií v politickej strane, dokonalými krivkami tela či s vysokopostaveným partnerom po našom boku. Preto by sme sa od detstva mali zameriavať na naše túžby a ciele a nikdy nie na ciele iných ľudí, či už našich rodičov, alebo rovesníkov. Mali by sme sa zameriavať výhradne na seba. Za úspech totiž považujeme dosiahnutie hodnotného cieľa. Nášho osobného cieľa, nie toho, čo od nás chce spoločnosť, rodina alebo naše ego.

Dnes sa mnoho ľudí sústreďuje na štúdium na prestížnej škole, na vysoký zárobok, na kúpu drahého auta alebo získanie vysokého postavenia, moci a kariéry. Dokonca aj pocit, že sa považujeme za neúspešných, môže prameniť z toho, že sa nesnažíme naplniť vlastné ciele, ale ciele niekoho iného, prípadne to, čo sa od nás očakáva.

Nikdy sa neporovnávajte s druhými, len choďte za tým, čo bude skutočne naplňovať vás, ak uspejete, inak nahradí pocit úspechu hlavne pocit sklamaní.

Vyštudovali sme školu, na ktorú nás prihlásili rodičia, venovali sme sa športu, ktorý vybrali rodičia, cestovali tam, kam cestovali kamaráti, obliekali sa tak, ako práve móda diktovala, alebo sme vykonávali prácu, ktorá nás síce nebavila, ale bola úžasne platená a zabezpečovala nám luxus. Pokiaľ nás tieto veci nenapĺňajú, nebudeme sa pokladať za úspešných.

Pocit úspechu môže mať aj žena v domácnosti, ktorá sa zodpovedne a s láskou stará o svoju rodinu, úspešným sa môže cítiť vychovávateľ v detskom domove, ktorý priviedol k šťastnému životu niekoľko svojich zverencov, úspech môže cítiť predavačka, ktorá zvláda byť celé dni milá a svojou ochotou povzbudzuje druhých, či zdravotne postihnutí ľudia, ktorí sa úspešne začlenili do spoločnosti. Meradlom úspechu nie sú majetky, obdiv druhých, funkcie, ale spokojnosť s naplnením svojich túžob a cieľov.

Žijete vlastný sen? Alebo sen niekoho iného? Už samotné prehodnotenie tejto otázky môže byť prvým krokom k úspechu.

Na čo zameriáš svoju pozornosť, to sa stane

*„Ľudia môžu zmeniť svoj život zmenou
svojich myšlienkových postojov.“*

William Blake

Základom koučingového myslenia je uvedomenie si, že náš najväčší súper je v našej hlave. Ak presvedčíme to naše „ja“ vo vnútri, tak sme prakticky vyhrali a dokážeme čokoľvek. Je to akoby naša vnútorná hra. Otázkou je, či sami so sebou budeme spolupracovať, alebo či si to budeme sami sebe kaziť.

Ako uvádza otec koučingu Sir Whitmore vo svojej knihe, podľa T. Gallweya je „stav našej mysle oveľa silnejší súper než ten na druhej strane dvorca“.¹

Taktiež je dôležité uvedomiť si, že ak našu pozornosť zameriame na to, ako sa to nedá, tak naša energia, naša schopnosť konať bude smerovať na hľadanie dôkazov toho, ako to nevieme urobiť. Ide o jednoduchší mechanizmus, než veci zvládnuť.

Henry Ford povedal: „Ak si myslíš, že to dokážeš, alebo si myslíš, že to nedokážeš, vždy budeš mať pravdu.“

Len si to na chvíľu predstavme. Najčastejšie sme sami pre seba tou najväčšou prekážkou. Možno to súvisí s pohodlnosťou, lenivosťou, obavami zo zlyhania, možno s tlakom okolia alebo s názorom, ktorý sme si urobili zo zozbieraných informácií. Napríklad keď vieme, že ideme súťažiť s niekým, kto už viackrát vyhral, tak si vytvoríme scenár, že asi prehráme, že to tak asi má byť. A možno budeme pracovať s myšlienkou, ako prehrať čo najmenej ponížujúco. Zaujímavé je, že náš mozog sa okamžite začne správať podľa toho, aký scenár sme si zvolili a, samozrejme, sa teda podľa tohto scenára zachováme.

V tomto prípade je veľmi dôležité, aby sme si uvedomili, že prvotná myšlienka „ona je lepšia, už veľakrát vyhrala“ sa musí zmeniť. Ak zmeníme len naše správanie, tak to je pravdepodobne zbytočný krok. Je to vynakladanie obrovského úsilia a energie a popritom to presvedčenie je stále rovnaké. Je to, ako riešiť dôsledok, ale nie príčinu. Ako dať si tabletku proti bolesti, keď nás niečo bolí, ale neriešiť, prečo nás to bolí. Prakticky budeme po chvíli imúnni voči tabletke a bolesť neprestane.

Tu musíme hovoriť o dvoch pojmoch, pričom aj ich poradie je viac než podstatné. Najprv ide o prvotnú myšlienku a potom o nasmerovanie pozornosti.

Prvotná myšlienka, prijatie scenára, rozhodnutie, ako sa budeme správať a čo všetko sa udeje ďalej, je komplex aktivít, ktoré určujú úspech alebo neúspech. Dokonca sem patrí aj sebadôvera, či si vôbec veríme, či to dokážeme alebo nie. Následne vedomé nasmerovanie pozornosti je dôležitá pomôcka. Ak sa sústredíme na druhú hráčku, na to, že je lepšia a že má za sebou mnoho víťazstiev, takto si nepomôžeme. Našu pozornosť potrebujeme posunúť správnym smerom. Takto môže fungovať aj koučing. Pracuje s nasmerovaním pozornosti. Takže sa vlastne staneme koučmi sami pre seba.

Ako to môže vyzeráť?

Predstavme si, že prídeme na kurt, pričom ovládame svoju myseľ. V myslí sa nám premietne, že náš protivník je silný a okamžite preberáme myslenie do vlastných rúk. Akú má rotáciu lopta, ktorá k nám letí? Kam ju chceme odraziť? Čo sú naše silné stránky, ktoré chceme využiť?

Základným kľúčom totiž je zameranie našich myšlienok na hru a víťazstvo. Ak to dokážeme urobiť, existuje prakticky minimálna šanca, že by došlo k akejkoľvek strate sústredenia. Teda sústredme sa na úspech, čím maximalizujeme možnosť úspechu. Samozrejme, neznamená to, že nad súperom vyhráme. Skôr ide o to, že vyhráme nad tým „čertom“ vo vlastnej hlave.

Nasmerovanie nášho sústredenia na želaný výsledok alebo stav určite väčšina z nás zažila ešte v škole.

Ak dieťa vyrušuje na hodine a rozpráva sa so susedom, učiteľ sa spýta: „Čo to robíš?“ Posúva jeho pozornosť nesprávnym smerom. Na samotné vyrušovanie. Týmto dostáva dieťa do situácie, že sa bude vyhovárať alebo bude pasívne, možno zahabnené, ale stále nedosiahne ten želaný stav, aby sa sústredilo iba na vyučovanie. Čo by mohla byť v takomto prípade pomôcka na smerovanie pozornosti tam, kde ju chceme mať?

Učiteľ, ktorý pozná koučovací prístup na školách, sa opýta niečo ako: „Čo sa ti páči z toho, čo je na tabuli? Rozprávame sa o tom, aké sú hlavné mestá štátov v Európe. Ktorý je tvoj obľúbený štát?“

Nezahanbujeme mladého človeka ani zamestnanca na porade, to nie, len smerujeme jeho pozornosť tam, kde je pre nás potrebné alebo kde je pre našu spoluprácu potrebné, aby sme rovala. Znie to ako príliš benevolentný prístup?

Ani nie. Smerovanie pozornosti, či už svojej, alebo niekoho iného, je zodpovedná a vedomá činnosť, pričom nestrácame kontrolu nad svojím vedomím ani ako tenisový hráč a ani ako učiteľ.

Čo všetko dokáže jednoduché nasmerovanie pozornosti, vidíme u športovcov. Aké dôležité je pre nich sústredenie na hru a na víťazstvo. Ale vidíme to aj pri učiteľoch.

Mladá učiteľka začala pracovať v škole, kde učila nemecký a slovenský jazyk v druhom ročníku na strednej škole. O triede, kam ju prideliť, sa šírilo, že je strašná, najhoršia zo všetkých. Hlavne jeden chlapec v nej bol obzvlášť veľký lajdák a vravelo sa o ňom, že z neho nič nebude a určite odíde zo školy. Pri vyučovaní, keď bola pani učiteľka otočená chrbtom, hádzal papieriky a na tom sa všetci smiali. Keď hodil jeden aj pred tabuľu, pravdepodobne nechtiac, tak si to pani učiteľka prečítala a našla tam vulgarizmy na svoju osobu, výsmešné karikatúry jej postavy a podobne.

Mohla by ho ponížiť a vyhodiť z triedy, ale potrebovala ho niečo naučiť a potrebovala taktiež jeho spoluprácu. Skvelý učiteľ je ten, ktorý naučí aj nie úplne ideálneho žiaka.

Ako?

Učiteľka si odmyslela vulgarizmy a sexuálne narážky a všimla si pekné karikatúry. Ten chlapec mal talent. Pochválila ho za